

Stanisław Mędala

"Ihr werdet mich sehen. Die Abschiedsworte Jesu nach Joh. 13-17", Rudolf Schnackenburg, Freiburg im Br. 1985 : [recenzja]

Collectanea Theologica 56/1, 186-187

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

towania. Wiara w zmartwychwstanie ciał znajduje się w późniejszych księgach Starego Testamentu (np. Dn 12, 2), ale w czasach Chrystusa była powszechnie przyjmowana (z wyjątkiem saduceuszów). Najważniejszymi miejscami wyrażającymi w Ewangeliach wiarę w zmartwychwstanie ciał jest synoptyczny opis sporu Jezusa z saduceuszami (Mk 12, 18—27), Łukaszeowe przekazy słów Jezusa (13, 21 n.; 14, 14), a zwłaszcza wypowiedzi Jezusa u Jana (np. 5, 24 n.).

Ostatni artykuł Składu Apostolskiego (*życie wieczne*) nie mówi wyraźnie, czy chodzi o szczęście wieczne dla dobrych, a potępienie dla złych (podobnie jak zmartwychwstanie — J 5, 29), ale liczne teksty Ewangelii synoptycznych podsuwają takie właśnie rozumienie tego artykułu (por. Mk 19, 29 n.; Mt 25, 31—46). Natomiast w czwartej Ewangelii jest ukazane „życie wieczne” jako dar Boży, w którym wierzący w Chrystusa uczestniczy już w życiu doczesnym (J 11, 21—25; 14, 18. 21 n.). Dzisiejsze wyznanie wiary w życie wieczne musi brać pod uwagę ten podwójny aspekt, który znajduje się w Ewangeliach: przyszłe życie pełnego zbawienia u Boga oraz aktualne uczestnictwo w życiu wiecznym dostępne przez wiarę w Jezusa i Jego słowo.

Autor, dobrze obznajmiony ze współczesną egzegezą Ewangelii i z teologiczną treścią sformułowań nowotestamentalnych, potrafił ukazać, że dogmatyczne prawdy Składu Apostolskiego można dokładnie wyjaśnić obrazowym językiem Ewangelii. Treść Składu Apostolskiego pokazana słowami i treściami biblijnymi nabiera niejako nowych wymiarów: jest pełna życia, świeżości i blasku paschalnego, którym byli opromienieni autorzy Ewangelii kanonicznych.

ks. Stanisław Mędała CM, Warszawa

Rudolf SCHNACKENBURG, *Ihr werdet mich sehen. Die Abschiedsworte Jesu nach Joh 13—17*, Freiburg im Br. 1985, Verlag Herder, s. 96.

W ostatnich dziesiątkach lat wielu współczesnych egzegetów zwróciło uwagę na głębię myśli teologicznej w czwartej Ewangelii. Należy do nich również R. Schnackenburg, wybitny egzegeta katolicki z Würzburga, który w trzytomowym komentarzu do czwartej Ewangelii wnikliwie przebadał różnorodną tradycję oraz ich redakcję przez czwartego ewangelistę. Jednak recenzowana pozycja nie stanowi pokazu współczesnych metod egzegetycznych stosowanych do badań Ewangelii św. Jana, lecz ma charakter rozważań religijnych nad tekstem J 13—17. Rozważania te publikował autor w tygodniku „Christ in der Gegenwart” (od listopada 1983 r. do maja 1984 r.), aby dać wierzącym „duchowy pokarm” dla ich życia osobistego. Jest to próba przybliżenia dla współczesnego człowieka świadectwa wiary pierwotnej wspólnoty kościelnej. To świadectwo w specjalny sposób zostało wyrażone w czwartej Ewangelii, która już przez Klemensa Aleksandryjskiego została nazwana „duchową”, gdyż głębiej niż pozostałe wnika w tajemnicę osoby Jezusa i ukazuje Jego znaczenie dla „życia świata” (J 6, 33).

Autor wybrał do rozważań mowę pożegnalną Jezusa (J 13—17), gdyż w nich Jezus chce przekazać „swoim” coś szczególnego, jako swój testament. Na wzór starożytnych filozofów greckich i wybitnych postaci starotestamentalnych Jezus przekazuje tutaj przed swoją śmiercią swój duchowy testament, w którym wyjaśnia, że Jego śmierć będzie wydarzeniem zbawczym dla całej ludzkości. Słowa wypowiedziane przez Jezusa bezpośrednio przed odejściem do Ojca oraz w modlitwie Jezusa za uczniów i przyszłych wierzących (r. 17) dotyczą bezpośrednio każdego wierzącego i mają być wezwaniem do ustawicznego nawiązywania łączności z Jezusem, a przez Niego z Bogiem. Słowa te są skierowane do uczniów jako reprezentantów całego Kościoła. Dlatego stanowią one ustawiczne orędzie wiary z ust samego Chrystusa.

Treść religijną mów pożegnalnych Jezusa (J 13—17) uwydatnia autor

w dwudziestu czterech rozważaniach, które są przeznaczone do medytacji na Wielki Post i okres Wielkanocy. W tych pięciu rozdziałach autor wyodrębnia następujące zagadnienia: godzina Jezusa (13,1—3) obmycie nóg (13,4—17), zdrajca i uczeń, którego Jezus miłował (13,18—30), mieszkanka w niebie (14,1—3), Jezus drogą (14,4—7), dzieła wierzącego (14,8—15), obiecany Paraklet (14,16—17), nowe przyjście Jezusa (14,18—24), dar pokoju (14,25—31), krzew winny i latorośle (15,1—11), miłość w znakach przyjaźni (15,12—17), nienawiść i prześladowanie ze strony świata (15,18—25), świadectwo Ducha Świętego (15,26—16,4a), przewyżczenie świata (16,5—11), Duch i wspólnota (16,12—15), ze smutku do radości (16,16—24), od zagadek i obrazów do pełnych i jasnych pojęć (16,25—33), modlitwa Jezusa do Ojca (17,1—5), uczniowie — obraz przyszłej wspólnoty (17,6—11a), strzeżenie i utwierdzanie się (17,11b—16), uświęcenie i postanie w świat (17,17—19), jedność jako Boski znak i świadectwo (17,20—23), doskonałość w miłości (17,24—26.)

W posłowie (s. 94—96) autor stara się wyjaśnić czytelnikowi problemy, które nasuwają się przy czytaniu mów pożegnalnych Jezusa w J 13—17. Przede wszystkim rodzi się pytanie, czy te słowa tak sam Jezus wypowiedział? Dlaczego Ewangelie synoptyczne tak mało mówią o tym, a przynajmniej nie w ten sposób? Czy można te słowa uważać za „testament” Jezusa dla ówczesnych uczniów i dla późniejszego Kościoła? Odpowiadając na te pytania autor wyjaśnia, że nie wszystko, co znajduje się w J 13—17 jest nowością w porównaniu z Ewangeliami synoptycznymi. Wynika z tego, że wypowiedzi te mają oparcie w rzeczywistości historycznej. Ale forma, którą nadał tym wypowiedziom czwarty ewangelista została wprowadzona przez tego, któremu tradycja nadała tytuł „Teologa”. Ewangelista pokazuje zatem Jezusa w świetle wiary w Jego zmartwychwstanie i działanie Ducha Świętego w Kościele. To ujęcie osoby i słów Jezusa jest przeznaczone dla wierzących, żeby im odsłonić tajemnicę osoby Jezusa i wskazać głębsze podstawy ich wiary. Zatem mowy pożegnalne Jezusa w czwartej Ewangelii przekazują ówczesnym czytelnikom i przyszłym pokoleniom zrozumienie swej własnej egzystencji jako wierzących i należących do Kościoła. W tej egzystencji istotna jest organiczna więź z Chrystusem, więź poprzez miłość i moc życiową, więź w Duchu Świętym.

Jako ekspert w dziedzinie egzegezy i teologii Janowej, autor podaje zasadnicze treści i idee przewodnie poszczególnych perykop, a jako kapłan żyjący na co dzień problemami Kościoła ukazuje aktualność orędzia w nich zawartego dla chrześcijan żyjących w świecie dzisiejszym. Warto byłoby udostępnić te głębokie refleksje biblijne czytelnikowi polskiemu, który z publikacji R. Schnackenburga ma do dyspozycji tylko *Naukę moralną Nowego Testamentu* (Warszawa 1983).

ks. Stanisław Mędała CM, Warszawa

Karl RAHNER, *Was heisst Auferstehung? Meditation zu Karfreitag und Ostern*, wyd. A. Raffelt, Freiburg im Br. 1985, Verlag Herder, s. 64.

W tej małej książeczce A. Raffelt, jeden z najlepszych znawców dzieł K. Rahnera, daje wybór mało znanych medytacji tego wybitnego teologa naszych czasów na temat tajemnicy paschalnej. Jakby streszczeniem tych medytacji na Wielki Piątek i Wielkanoc są słowa, które K. Rahner wypowiedział krótko przed swoją śmiercią 30 marca 1984 r.: „Na razie człowiek może oczekiwać przyszłego, kiedy już sam doświadcza zejścia śmierci jako zarania tego, co nadchodzi”.

Publikacja obejmuje pięć medytacji (s. 7—56), posłowie wydawcy (s. 58—63) i wykaz źródeł (s. 64). Pierwsza medytacja pt. *Skandal śmierci* (Wielki Piątek) uwydatnia łączność naszej śmierci z tajemnicą Wielkiego Piątku oraz wskazuje na pociechę w śmierci Pana. W drugim rozważaniu pt. *Ukryte zwy-*